

มูมจริยธรรม วารสารจดหมายข่าวคนมหาดไทย

ส่วนพัฒนาและบริหารจัดการความรู้¹

วันธรรมสวนะ²

วันธรรมสวนะ แปลว่า “วันฟังธรรม” ชาวบ้านเรียกว่า “วันพระ” เดือนหนึ่งมีกำหนด 4 วัน คือ วันขึ้น 8 ค่ำ 15 ค่ำ วันแรม 8 ค่ำ 15 ค่ำ (ในเดือนขาดเป็นวันแรม 14 ค่ำ) ในสมัยพุทธกาล เรียกว่า “วันอุโบสถ” หมายถึง วันที่กำหนดให้รักษากุโบสถศีล

วันพระ หรือ วันอุโบสถ ถือเป็นวันสำคัญวันหนึ่งในพระพุทธศาสนา กล่าวคือ พุทธบริษัท ผู้เป็นคฤหัสถ์จะเข้าวัดทำบุญตักบาตรให้ทานรักษาศีล 5 ศีล 8 หรือศีลอุโบสถตามกำลังศรัทธาของตน เพื่อทำจิตใจให้สะอาด สว่างสงบ นอกจากนี้ ยังเป็นการบำรุงพระพุทธศาสนา ซึ่งถือว่าเป็นหน้าที่ที่พุทธศาสนิกชนพึงกระทำ ทำบุญ วันพระ

วันพระ ในสมัยพระพุทธกาลนานมาแล้ว พระพุทธเจ้าสอนว่า วันพระแปลว่า นัดพบพระ วันพระเวลาใน 1 สัปดาห์ ต้องการให้คนเราทำใจให้ประเสริฐ 1 วัน ให้เข้าวัดสดับพระธรรมเทศนา รักษาอุโบสถศีล มีมานานมากแล้ว มีวันพระก็ต้องมีวันโกน ทำให้ถึงเรียกวันโกน วันโกนแปลว่าเตรียมการ จะไปวัด จะไปหาพระ จะไปรักษากุโบสถ จะไปสร้างความคิด ฟังธรรมะ เทศนาในวัด เรียกว่าวันพระ วันพระเป็นวันที่สร้างความคิด 1 สัปดาห์ ต่อ 1 วัน จึงเรียกว่าวันพระ

วันพระ 8 ค่ำ 15 ค่ำ 14 ค่ำ ข้างขึ้น ข้างแรม ข้างขึ้นมีวันพระ 2 วัน ข้างแรมมีวันพระ 2 วัน เดือนหนึ่งมีวันพระ 4 ครั้ง 1 สัปดาห์มีวันพระ 1 ครั้ง 4 สัปดาห์มีวันพระ 4 ครั้ง เรียกว่าต่อเดือน เขาต้องการให้ประชาชนให้หยุดงานในวันพระ สร้างความดี ทบทวนชีวิต 1 วัน ถ้าใครทำได้ทุกวันพระ จะเป็นคนดีแน่ สมัยโบราณวันพระเขาจะหยุดงาน ชาวไร่ ชาวนา ชาวสวน จะหยุดทำงาน เพื่อเข้าวัด ทำบุญวันพระและไม่ทรมานสัตว์ (ควาย โคถึก มฤคคา ไถนา ในวันพระ) และในเมืองสวรรค์ เมืองนรก วันโกน วันพระ เขาจะหยุดงาน เหมือนอย่างข้าราชการหยุดวันเสาร์อาทิตย์

วันพระก็ต้องเข้าวัด และที่นั่นไม่ตรงกัน วันพระต้องไปเรียนหนังสือ เมื่อสมัยโบราณ โรงเรียนอยู่กับวัด วันพระจะหยุดโรงเรียน เนื่องจากโรงเรียนใช้สถานที่ศาลาวัดเรียนหนังสือ เมื่อถึง วันพระต้องทำกิจกรรมทำบุญ ตักบาตร ฟังเทศน์ ฟังธรรม รักษาอุโบสถ และหยุดวันโกนครึ่งวัน วันพระเต็มวัน ในสมัยปัจจุบันโรงเรียนหยุดวันเสาร์ อาทิตย์ เพราะโรงเรียนอยู่นอกวัด เลยไม่ได้ไปวัด ลืมวันพระไปเลย จำได้แต่วันหยุดเสาร์อาทิตย์ และวันเงินเดือนออก

¹ ส่วนพัฒนาและบริหารจัดการความรู้ สถาบันดำรงราชานุภาพ ได้ประชาสัมพันธ์เผยแพร่ในเว็บไซต์

<http://www.stabundamrong.go.th>

² สถาบันดำรงราชานุภาพ : คุณธรรมคนมหาดไทย ; ผลการดำเนินงานด้านคุณธรรม จริยธรรม และธรรมาภิบาลของจังหวัดระยอง, เอกสารความรู้ สดร. ฉบับที่ 14/2551

การสร้างบุญให้กับตัวเอง จำเป็นหรือจะต้องเข้าวัด เป็น 2 ประเด็น การทำบุญคือความสุขสร้างที่ไหนก็ได้ทั้งนั้น ขอให้เรามีความสุขกายสบายใจ ด้วยการสร้างความดีมีสุข สร้างความซื่อเป็นทุกข์หาความสนุกในสังคมโดยไร้สาระ ดังนั้น ความสุขนี้จึงต้องแปลใหม่ว่าความเจริญรุ่งเรืองของชีวิต สายทางเดินของชีวิต เดินถูกต้องไม่พลาดผิด ใช้ชีวิตในสังคม เดินถูกต้องตามครรลองของชีวิต ก็เรียกว่าความดีมีสุข แต่ปัญหาที่สอง คนเรามีความสุขไม่เหมือนกัน บางคนมีความสุขดื่มสุรา ร้องเพลง เข้าคลับ มีความสุขที่จะต้องไปเที่ยวสรวลเสเฮฮา เล่นการพนัน มันเป็นความทุกข์ แต่เป็นความสุขของพวกเขา อันธพาล ไม่ใช่ความสุขที่แท้จริง แต่ความสุขของบัณฑิต ต้องการมีวิชาความรู้ ต้องการแสวงหาโภคทรัพย์ ต้องการแสวงหาทรัพย์ แสวงหาชื่อเสียง แสวงหาความรัก เป็นความสุขของมหาบัณฑิต เพราะฉะนั้นไม่จำเป็นต้องเข้าวัด คำว่าวัด มี 3 ประการ 1.วัดคน 2.วัดอารมณ์ อย่าให้อารมณ์เสีย 3.วัดจิต วัดใจ เข้าได้ 3 วัดนี้ ถือว่าไม่ต้องเข้ามาวัด (อาคารสถานที่ ที่มีพระสงฆ์อยู่)

วัดคุณธรรม คือ ธรรมะ 4 ประการ คือ

1. ธรรมชาติ
2. เหตุผล
3. ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว คือกฎแห่งกรรม
4. ทำดีต้องฝืนใจ ถ้าฝืนใจไม่ได้ ดีไม่ได้

ถ้าคนไหนมีธรรมะ 4 ประการนี้ วัดอุสสะอาด จิตใจสะอาด ที่ถ่ายสะอาด ไม่จำเป็นต้องมาวัดที่มีพระสงฆ์ และวัดที่มีพระสงฆ์ เป็นวัดปฏิบัติ วัดคุณธรรม มีธรรมะ 4 ประการ วัดอุสสะอาด จิตใจที่สะอาด ที่ถ่ายสะอาด

การทำบุญมีหลายประการ เช่น การทำบุญตักบาตร ทอดกฐิน ทอดผ้าป่า ถวายอาหารพระ และถวายจตุปัจจัย การทำบุญโดยไม่มีเงิน เอากำลังใจ กำลังใจไปช่วย พระพุทธเจ้าสอนให้มีศีล สอนให้ปฏิบัติศีล สอนให้ปฏิบัติธรรมะ สอนให้ทำตามอย่างประมาท อย่างนี้ไม่ต้องใช้สตางค์ ก็ทำให้เกิดความสุขความเจริญได้ บางคนทำบุญเก่ง ทำบุญเอาหน้า ศรีทธาหัวเต่า ทำบุญเก่ง เงินเป็นหมื่นเป็นแสน แต่ประพฤดิชั่ว ไม่ทำตามคำสอนของพระพุทธเจ้า ปฏิบัติอบายมุข ทำบุญแต่ก็ได้บุญตามที่ตั้งใจทำ แต่แล้วไม่ทำตามคำสอน บุญอันนั้นมันเจือด้วยความทุกข์ อาจไม่ได้บุญก็ได้ สรุปแล้ว บุญคือความสุข ความเจริญ การดำเนินวิถีชีวิตด้วยความถูกต้องมีศีล สมาธิ ปัญญา มีสติสัมปชัญญะ มีความเมตตา จะเป็นบุญมหาศาล

บุญจากการฟังธรรม

การฟังธรรมนี้จะต้องตั้งใจฟัง สมัยก่อนการฟังธรรมจะฟังธรรมเอาบุญ ไม่ชอบฟังธรรมเพื่อให้มีปัญญา และในสมัยก่อนบ้านเมืองไม่ค่อยเดือดร้อนนัก การเคารพการวะของเด็กกับผู้ใหญ่ ของลูกกับพ่อแม่จะดีกว่าทุกวันนี้ การศึกษาเล่าเรียนก็น้อย มีกระดานแผ่นเดียวกับดินสอสำหรับเขียนเท่านั้น สมัยนี้เรียนหนังสือมีหนังสือมาก เปลี่ยนหลักสูตรใหม่อย่างต่อเนื่อง ความรู้มากแต่ไม่มีความสงบ

ธรรมที่เราศึกษาในด้านศาสนาเป็นของง่าย แต่ปฏิบัติยากสำหรับคนที่ยังไม่เชื่อ ความเดือดร้อนที่เกิดขึ้นในประเทศไทย เกิดในกลุ่มชนหมู่ใดหมู่หนึ่ง เป็นต้น มันต้องมีเหตุ เพราะ ไม่

เอาการเอางาน ไม่เคารพในหน้าที่การงาน ไม่ตรงไปตรงมา การงานมันก็ดีขึ้นไม่ได้ คนดีทำดียาก ทำดีขึ้นก็ไม่ค่อยจะได้ดี จึงเกิดความอ่อนใจ และธรรมนั้นมิได้อยู่แต่คนไม่ประพฤติธรรม ไม่ปฏิบัติธรรมก็ไม่เกิดประโยชน์ ถ้าใครมีความละเอียดมีความกลัวต่อความผิด คนนั้นก็มิธรรมดา ถ้าความอายหรือความกลัวนี้ ไปตั้งอยู่ในใจของคนทุกคน บ้านเมืองของเราจะมีความวุ่นวายลดลงทันที จะเกิดความสงบ ทำให้เป็นผลบุญ

ฉะนั้น พวกเราทั้งหลายได้เกิดมาเป็นมนุษย์พบพระพุทธศาสนาเช่นนี้แล้ว จึงควรพยายามอบรม มาพึ่งธรรม อบรมแล้วนั่งสมาธิ คือ ทำจิตให้สงบ

วันคน.....วันพระ

เดือนหนึ่งเป็นวันพระ 4 วัน เป็นวันคน 26 วัน เพื่อหาเลี้ยงชีวิตของครอบครัว วันพระ 4 วัน ให้ละสิ่งไม่ควรละมาบำเพ็ญให้เป็นปกติกาย วาจา ใจ วันพระคือวันที่ตั้งจิตตั้งใจ ดับพิษภัย ดับราคะ โทสะ โมหะ ให้อดกลั่นให้พยายามให้พบพระ การฝึกปฏิบัติธรรมติดต่อกันไปนานๆ เดือนละ 4 ครั้ง หลากๆ เดือน จนเป็นนิสัย การฝึกนี้แหละเป็นสิ่งที่สำคัญ เกิดอุปนิสัยอ่อนน้อมไปหาธรรมะ ทางกาย วาจา ใจของเราผ่อนใส ต่อไปก็อาจฝึกจิตให้สงบ เพื่อให้เกิดปัญญาความฉลาด รู้จักดี รู้จักชั่ว รู้จักผิด รู้จักถูก

.....